

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Objectum formale motivum divini intellectûs explicatur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

& sic erit eius objectum primum, & specificativum.

Respondet ens ut sic posse dupliciter sumi: primum secundum omne quod implicite includit, secundum pro eo quod explicat: primo modo sumptum, cognoscitur ab intellectu divino partim primario, prout nempe includit Deum; & partim secundario, prout scilicet includit creaturas: secundo autem modo sumptum, non cognoscitur omnino primario, nec proprie secundario, sed tanquam predicatum inclusum in objecto primario, ad eum modum quo partes physicae vel metaphysicae cognoscuntur in toto.

102 Instabit: Scientia divina attingit primum ens ut sic, Deo & creaturis commune: Ergo & intellectus divinus. Consequentia patet, tum ex B paritate rationis, tum quia objectum particularis virtutis, qualis est scientia, non potest esse universalius objecto potentiae in qua talis virtus residet. Antecedens vero probatur: Scientia Dei formaliter est Metaphysica, cum haec sit perfectio simpliciter simplex, quae formaliter reperitur in Deo: Sed Metaphysica attingit primum ens ut sic, Deo & creaturis analogice commune, cum illud sit proprium eius objectum: Ergo & scientia Dei.

Respondeo negando Antecedens, ad cuius probationem, nego Majorem; cum enim Metaphysica in suo conceptu formali involvat aliquam imperfectionem, nempe specificationem, & dependentiam ab ente ut sic, quod est potentiale, & implicite involvens ens creatum, non est perfectio simpliciter simplex, nec continetur in Deo formaliter, sed tantum eminenter: quatenus scilicet scientia divina omnia cognoscit sub altiori & actualiori ratione, nempe entis divini, in quo eminenter continentur.

§. III.

Objectum formale motivum divini intellectus explicatum.

103 Deo secundum: Objectum formale motivum divini intellectus, est sola divina essentia, ut distincta virtualiter a relationibus, & attributis.

Probatur conclusio ratione fundamentali: Illud habet rationem objecti motivi intellectus, quod est species, vel gerit vices speciei intelligibilis, & intellectum ad intelligendum movet, & fecundat; concurratque cum illo ad intellectionem: Sed sola divina essentia, ut distincta virtualiter a relationibus & attributis, est species qua intellectus divinus fecundatur ad intellectionem; & cum ipso ex parte principii ad intellectionem concurrat: Ergo sola divina essentia sic sumpta, est objectum formale motivum intellectus divini. Major constat ex Philosophia, Minor autem, in qua est difficultas, ostenditur primo. Quamvis Angelus comprehendens seipsum, non solum substantiam suam, sed etiam proprietates, & cetera praedicata ad ipsum pertinentia cognoscat; sola tamen Angeli substantia gerit vices speciei ad haec omnia cognoscenda: Ergo pariter, quamvis Deus seipsum comprehendens, non solum essentiam suam, sed etiam attributa & relationes cognoscat, sola tamen essentia, ut ab illis virtualiter distincta, est species qua divinus intellectus intelligit.

Secundo probatur eadem Minor: Divina essentia, quia continet eminenter creaturas, est

A species qua Deus illas intelligit, ut supra arguebamus: sed essentia divina, ut distincta virtualiter a ceteris praedicatis, illa perfectissime continet: Ergo est species ad illorum cognitionem.

Tertio probatur ex fundamentis articulo praecedenti statutis: Ostendimus enim speciem intelligibilem in Deo non distingui virtualiter ab eius essentia, intellectu, & intellectione; cum haec ad eandem lineam intellectualem pertineant, & idem objectum formale respiciant: At si species intelligibilis non esset sola divina essentia, sed etiam relationes & attributa, distingueretur virtualiter a natura Dei, & ab eius intellectu, & intellectione, ut constat; cum attributa & relationes in Deo virtualiter distinguantur ab essentia, & ab intellectione constitutiva illius: Ergo sola divina essentia habet in Deo rationem speciei, non vero attributa, vel relationes.

Confirmatur, & magis illustratur haec ratio: Quia intellectus divinus est in sua linea formaliter simpliciter infinitus, non datur in Deo intellectus multiplex virtualiter, sed unus, non solum reali, sed etiam virtuali unitate: At divina essentia, ut species, est infinita simpliciter in ratione & linea speciei: Ergo in hac ratione est una reali & virtuali unitate: At qui si non sola essentia divina, ut ab aliis virtualiter distincta, sed aliae divinae formalitates obtineant rationem speciei, non esset in Deo una species unitate virtuali, sed multiplex virtualiter; quae enim essentiae, attributis, & relationibus, quatenus continguntur, conveniunt, virtualiter multiplicantur in Deo: Ergo sola Dei essentia, ut virtualiter a relationibus & attributis distincta, est species qua divinus intellectus intelligit.

Confirmatur amplius: Si relationes divinae, non solum ratione essentiae, sed etiam ratione sui, secundum id quod superaddunt essentiae, & lineae absolutae, essent species qua Deus intelligeret; sequeretur non solum virtualiter, sed etiam realiter multiplicari rationem speciei in Deo: Consequens est falsum: Ergo & Antecedens. Falsitas Consequentis est manifesta, non enim minus inconveniens videtur, multiplicari in Deo realiter speciem intelligibilem, quam intellectum, vel intellectionem. Sequela vero probatur: quae conveniunt relationibus divinis, ratione illius quod addunt supra essentiam & lineam absolutam, realiter multiplicantur: Ergo si illis convenit ratione superadditi ad praedicata absoluta, ratio speciei, realiter multiplicatur species in Deo.

Probatur secundum conclusio, & amplius demonstratur divinas relationes non posse habere rationem speciei, nec consequenter objecti motivi, respectu divini intellectus. Species est principium quo intelligendi: Sed relationes divinae non sunt principium quo intellectionis essentialis: Ergo ratione sui non sunt species, nec gerunt munus speciei. Major constat ex Philosophia, Minor autem probatur. Absoluta sunt priora notionalibus in Deo, & consequenter nequeunt ab illis esse ut a principio; nam principium prius est eo quod est a principio: Sed intellectionis essentialis in Deo est absoluta: Ergo relationes non possunt esse principium quo illius.

Probatur tertio: Si relationes in divinis haberent rationem objecti motivi, & speciei intelligibilis, sequeretur quod una persona, ratione

suæ substantiæ relativæ, per quam constitui-
tur, & ab alia distinguitur, posset habere aliquæ
concursum effectivum, & aliquam operationem
ad extra, quæ non esset communis aliis, sed ei
propria & peculiaris; quod est contra commu-
nem sententiam Theologorum, qui docent ope-
ra Dei ad extra esse indivisa, & toti Trinitati
communis. Sequela Majoris probatur; si enim
paternitas v.g. ut virtualiter distincta ab essen-
tia, & realiter à filiatione, & spiratione passiva,
haberet rationem speciei, & objecti motivi in
intellectione divina, posset etiam gerere vices
speciei in intellectione creata, v.g. in visione
beatifica: Sed hoc supposito, Pater haberet ali-
quam operationem, & concursum effectivum
ad extra, qui esset illi proprius, & qui non con-
veniret Filio & Spiritui Sancto: Ergo & c. Ma-
jor constat, idcirco enim divina essentia supplet,
vel saltem supplere potest vices speciei impressæ
in visione beatifica, quia habet rationem speci-
ei in intellectione divina, cujus visio beatifi-
ca est quædam participatio: Ergo, similiter si
paternitas, ut virtualiter distincta ab essentia,
habeat rationem objecti motivi, & speciei in-
telligibilis respectu divinæ intellectionis, idem
poterit præstare in intellectione creata, & gere-
re vices speciei in visione beatifica. Minor au-
tem, in qua est difficultas, sic ostenditur. De ra-
tione speciei intelligibilis est concurrere effecti-
vè ad intellectionem, juxta communem senten-
tiam: sicut enim ex concursu maris & femina
gignitur proles, ita ex objecto & potentia pari-
tur notitia, ut dicit Augustinus: Ergo si pater-
nitas, ut distincta virtualiter ab essentia, & real-
iter à filiatione & spiratione, possit in visione
beatifica gerere vices speciei intelligibilis, Pater
in divinis poterit habere aliquem Concursum
effectivum, & aliquam operationem ad extra,
quæ toti Trinitati non erit communis, sed ei pec-
uliaris & propria.

108 Probatur quartò conclusio: Illud est objectum
formale motivum divinæ intellectionis, in quo
Verbum Divinum per se primò assimilatur Pa-
tri: Atqui non assimilatur per se primò in attri-
butis, & multò minus in relationibus; aliàs
communicaretur Filio paternitas, sicut natura:
Ergo objectum motivum divinæ intellectionis
est sola essentia divina, ut distincta virtualiter à
relationibus & attributis. Minor patet, Major
probatur. Secunda persona procedit ut Filius, &
ut Verbum, seu species expressa: Sed Verbum,
aut species expressa, per se primò assimilari de-
bet objecto formali motivo, & speciei impressæ;
& actualissimè exprimere ac representare
quæ ab ipsa specie intelligibili per se primò re-
presentantur: Ergo illud est objectum formale
motivum divinæ intellectionis, in quo Verbum
Divinum per se primò assimilatur Patri.

Deniq; probatur conclusio: Objectum moti-
vum intellectus divini, vel sunt omnia attribu-
ta, vel nullum, cum de omnibus eadem militet
ratio: Sed est aliquod attributum, cui repugnat
esse objectum formale motivum intellectus di-
vini: Ergo id omni attributo repugnat, & con-
sequenter sola divina essentia, ut distincta vir-
tualiter ab attributis, est objectum formale moti-
vum intellectus divini. Major constat, Minor
probatur. Cui repugnat ad intellectionem actua-
lem movere, repugnat esse objectum moti-
vum intellectus: Sed volitioni divinæ repugnat
ad intellectionem movere, cum volitio sit intel-

lectione, saltem naturæ, posterior, illam que ne-
cessario supponat, vel, ut causam effectivam,
vel saltem ut regulam à qua dirigatur: Ergo vol-
itioni divinæ repugnat esse objectum motivum
intellectus divini.

Dices: Spiritus Sanctus procedit à Filio in ge-
nere principii productivi, & quasi effectivi; &
tamen Filius procedit ex cognitione non solius
Patris, sed etiam Spiritus Sancti (ut frequen-
tius docent Theologi) & consequenter à Spiri-
tu Sancto, ut objecto cognito procedit: Ergo
quamvis cognitio sit principium regulans, imò
efficiens volitionem, ut aliqui existimant, pote-
rit à volitione, ut ad objecto causari, & objecti-
vè moveri.

Respondeo Spiritum Sanctum non esse ob-
jectum motivum cognitionis ex qua Verbum
procedit, sed tantum terminativum: objectum
autem purè terminativum, non concurrat effec-
tivè ad volitionem, nec ad terminum illius:
quare ex eo quod Verbum Divinum, ex cog-
nitione Spiritus Sancti procedat, non sequitur
Spiritum Sanctum esse principium illius. Cæte-
rum objectum motivum efficienter ad cog-
nitionem concurrat: cum ergo stare non possit,
quòd cognitio regulans volitionem, à volitione
regulata efficiatur, divina volitio non potest ha-
bere rationem objecti motivi, respectu intel-
lectionis divinæ; quamvis Spiritus Sanctus sit
objectum terminativum illius cognitionis, ex
qua Verbum procedit.

S. I V.

Præcipuæ objectiones solvuntur.

Objicies primò: Essentia divina habet ratio-
nem speciei, & objecti motivi divinæ intel-
lectionis, prout est in se; quod enim sit ob-
jectum motivum, non convenit ei per nostram
considerationem: Sed essentia divina, ut est in
se, est attributa & relationes, cum ab illis solùm
per rationem nostram distinguitur: Ergo essen-
tia divina, ut habet rationem speciei, & objecti
motivi divinæ intellectionis, attributa & rela-
tiones includit.

Respondeo concessâ Majori, distinguendo
Minorem: Essentia divina ut est in se, est attri-
buta & relationes, idem tamen reali formali, con-
cedo Minorem: virtuali, nego Minorem, &
consequentiam. Ut enim essentia divina moveat
ad intellectionem, & non attributa & relatio-
nes, sufficit virtualis distinctio, quamvis moveat
prout est in se: sicut virtualis distinctio paterni-
tatis ab essentia, sufficit ut hæc communicetur
Filio, & non communicetur paternitas; & dis-
tinctio virtualis naturæ à personalitate Filii,
sufficit ut hæc immediate uniatur humanitati,
natura verò mediatè; distinctio etiam virtualis
inter veritatem & bonitatem divinam, sufficit ut
veritas & non bonitas specificet intellectum, &
bonitas & non veritas specificet voluntatem, ut
constabit ex dicendis disputatione sequenti.
Unde sicut ista consequentia non valet: Intel-
lectus specificatur à veritate ut est in se: Veri-
tas ut est in se, est bonitas: Ergo specificatur à bo-
nitate; quia veritas à bonitate virtualiter distin-
guitur: ita consequentia contra nos facta non
tenet, ob similem distinctionem, quæ inter es-
sentiam, attributa, & relationes veritatur.

Dices: Quia divina essentia in se terminat vi-
sionem beatam, & in se est attributa & relatio-